

Luník IX

Luník IX je městská část slovenských Košic. Sídliště má rozlohu kolem jednoho kilometru čtverečního.

Luník IX: V roce 1988 dokončili MNV, v pozadí mateřská škola.

Název Luník je označení pro okrsky druhého největšího sídliště na Slovensku - Nového Mesta (též Terasa), které se skládá z osmi takovýchto částí (Luník I-VIII). Po dostavbě těchto částí následovala výstavba experimentálního okrsku Luník IX, který však byl situován ve značné vzdálenosti od ostatních Luníků. Luník IX se nepovažuje za součást Nového Mesta - Terasy a podle zákona Národní rady SR z 1. října 1990 o městě Košice je samostatnou městskou částí s vlastní samosprávou.

Toto sídliště má největší hustotu romského obyvatelstva na Slovensku. V roce 2005 žilo na Luníku IX oficiálně 4 400 obyvatel, ačkoli bylo původně postaveno pouze pro 2500 lidí. Podle údajů tehdejšího starosty Jozefa Šani zde žilo také asi dalších 900 nepřihlášených. Z toho je zhruba 2 200 dětí. Porodnost v této městské části je 150 až 170 dětí ročně, úmrtnost asi 5 procent.

Životní standard je zde nízký, domácnosti postrádají plyn, tekoucí vodu a elektřinu, jelikož byly tyto služby odštěpeny kvůli neplacení účtů a nájmu. Zdravotní problémy jsou zde časté, onemocnění jako žloutenka, vši, svrab, průjmy nebo meningitida se vyskytují pravidelně. Nachází se zde jedna základní škola a jedna mateřská škola. Místní obyvatelé již dvě desetky let způsobují značné finanční a sociální problémy pro město; obyvatelé v průběhu let domy zcela zdevastovali a jejich okolí zaplavili odpady.

Městská část Luník IX byla původně navržena jako sídliště, které měli obývat především vojáci, policisté a Romové. Už v letech 1981–89 se jednalo o sídliště s vysokým procentem Romů, z přibližně 2000 obyvatel tvořili asi polovinu.

S výstavbou se začalo na konci 70. let, kdy se asanovala romská osada Tábor v širším centru Košic. Na podzim roku 1978 se na sídliště stěhovali první nájemníci. Na sídlišti byly tehdy přiděleny byty zejména vojákům a policistům, kteří měli, společně s novým kulturnějším prostředím, na místní romskou komunitu pozitivně působit. Stal se však opak a rodiny policistů či vojenských důstojníků se z Luníku IX postupně odstěhovaly, převážně právě kvůli nepřizpůsobivosti romských sousedů.

V roce 1990, v době ustavení samosprávných orgánů, se starostou Luníku IX (již jako městské části) stal Alexander Weber, který tento post zastával až do roku 1998. V roce 1995 městské zastupitelstvo v Košicích vytvořilo koncepci pro životní podmínky neplatičů, nepřizpůsobivých a obyvatel protiprávně obsazených bytů. Jejich budoucím domovem se měl stát právě Luník IX s tím, že odtud budou postupně vystěhováni bezproblémové rodiny, které o to požádají. Realizace tohoto plánu stále probíhá, zvyšuje se hlavně tlak rodin, které svými opakovanými protesty upozornily na sliby, týkající se vystěhování z Luníku do jiných městských částí, pokud se zde bude koncentrovat vyšší počet nepřizpůsobivých občanů.

Většina obyvatel jsou neplatiči energií. Proto jsou odpojeni od elektřiny, tepla i teplé vody. Dluh obyvatel za elektřinu představuje více než 2,3 milionu eur. Ze 498 bytů neplatí za elektřinu 496 bytů. Celkový dluh za nájemné, zdroje energií a odvoz odpadu v roce 2011 činil 6,3 milionu eur a stále narůstá. Obyvatelé tak mají k dispozici pouze studenou vodu, a i tu pouze na dvě hodiny denně. Pro podezření na únik studené vody z vodovodních domovních přípojek je od srpna 2012 pitná voda odstavena úplně, přičemž její dodávka je zajištěna z cisterny každý den od 7.30 do 8.30.

Podle oficiálních čísel připadá na jeden byt na Luníku IX 6,5 obyvatel, realističtější odhady však počítají s dvojnásobkem, tedy 12–14 obyvatel na jeden byt.

Zdevastované potrubí a ucpaná kanalizace zhoršují hygienické podmínky na sídlišti, přičemž hrozí šíření epidemií do města. Obyvatelé sídliště vyhazují odpad přímo pod okna bytoven. V roce 2009 byly zlikvidovány nelegální skládky na sídlišti v objemu 800 tun odpadu, za což město Košice zaplatilo 80 000 eur.

Od roku 2003 zde začal budovat římskokatolickou farnost kněz Jozef Červeň. Na bezpečnost na sídlišti měla dohlížet Romská občanská hlídka. Tato pomocná pořádková služba byla zřízena v roce 2009, ale pro nejasnosti v jejím financování po třech měsících zanikla. V roce 2011 zde byla zřízena řádná stanice městské policie.

Na Luník IX jezdí autobusová linka číslo 11, která zastavuje pouze na vybraných zastávkách. Nástup do autobusu je povolen pouze přes přední dveře. Vzhledem k častým útokům řidiči nasazení na tuto linku dostávají rizikový příplatek.

© Michael Biach
www.michaelbiach.com
contact@michaelbiach.com

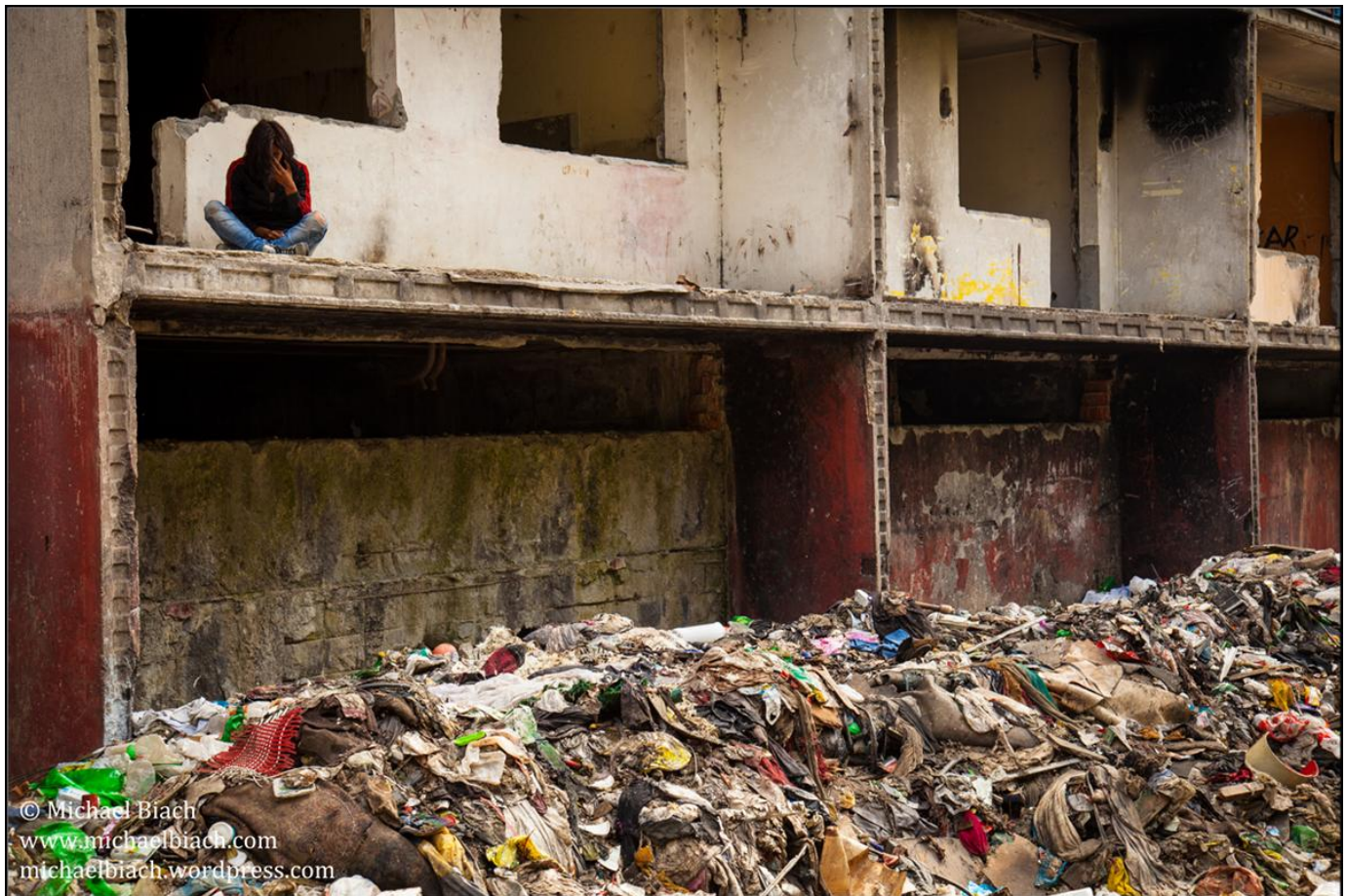

Demolice zničených domů

Někteří obyvatelé sídliště zdemolovali bytové bloky do takové míry, že je narušena jejich statika. Z tohoto důvodu nechalo město v roce 2008 zbourat první dva panelové bloky. V roce 2011 byly zbourány již tři panelové bloky spolu se 100 byty. Demolice domů pokračovala i v roce 2013 a její pokračování je plánováno i v roce 2014. Podle Slovenské katolické charity se tak ale děje, aniž by město řešilo, kde budou obyvatelé bouraných domů bydlet, a ti proto odcházejí hromadně za příbuznými do belgického Gentu nebo si staví nelegální osadu za sídlištěm.

Náklady na demolici jednoho bloku (2 vchody) představují kolem 250 000 eur, které jsou placeny z rozpočtu Košic. Náhradní ubytování se poskytuje pouze obyvatelům s platnou nájemní smlouvou. V průměru na jeden vchod s 30 byty připadají pouze dva s platnou smlouvou, čímž se fakticky zbytek obyvatel stává bezdomovci. Tito obyvatelé si zakládají další ilegální osady i na soukromých pozemcích. V roce 2012 město Košice evidovalo na svém území celkem čtrnáct ilegálních osad.

Průběh bourání

Lyžica demolačného bágra sa v pondelok zahryzla do ďalšieho paneláka na Luniku IX. Ide v poradí už o štvrtú "vybývanú" bytovku na Hrebendovej s vchodmi 14 a 16, ktorá sa musí zbúrať kvôli tomu, že jej dezolátny stav už ohrozoval obyvateľov.

Firma Deštrukprojekt z Rožňavy, ktorá uspela v súťaži na búracie práce najnižšou cenou, nie je na Luniku IX žiadnym nováčikom. Jej pracovníci už mechanizmami búrali aj úplne prvý panelák. Podľa statických posudkov bolo zbúranie paneláku nevyhnutné, mesto na tento účel vyčlenilo v rozpočte 80 tisíc eur.

„Obytný blok budeme postupne rozoberať v niekoľkých fázach. V prvom rade zabezpečíme kvôli bezpečnosti oplotenie, v ďalšej fáze prichádza na rad demontovanie opláštenia budovy, zajtra nastúpi fáza samotnej demontáže obytného bloku, keď začne pracovať ďalší demolačný bager s hydraulickými kliešťami, ktorý dosiahne do výšky 26 metrov. Postupne bude budovu štikať, pričom mu bude pomáhať aj druhý stroj,“ vysvetlil postup majiteľ firmy Július Lapdavský.

Potom už nasleduje posledná fáza, ktorou je likvidácia stavebného odpadu. Lapdavský odhadol, že demontáž paneláka potrvá do pondelka a odvoz štyroch tisíc ton sutiny asi dva až tri dni. „Zároveň ďakujem Milošovi Ihnátovi z bytového podniku, že zorganizoval odpratanie odpadu z okolia budovy určenej na demoláciu a naši ľudia tak nemusia robiť v špíne a zápachu,“ dodal Lapdavský.

„Z Lunika IX sa kvôli búraníu neodst'ahovala ani jedna rodina, všetci boli rozmiestnení po rodinách, alebo bytoch tu na Luniku IX, ktoré dostali. K asanácii budovy sme museli pristúpiť kvôli statickému poškodeniu bytových jednotiek. Keďže je to majetok mesta, sme povinní predchádzať ohrozeniu života obyvateľov, ktorí v nej žili,“ povedala košická viceprimátorka Renáta Lenártová. Dodala, že mesto nemá prostriedky na výstavbu ďalších blokov, keďže tieto boli zničené devastáciou. „Môžeme len vypomôcť poskytnutím stanov. Žiadny obyvateľ Košíc by nebol spokojný s tým, že na Luníku IX sa stavajú ďalšie byty po tom, ako si niektorí obyvatelia zdevastovali svoje byty,“ uviedla na margo prípadného náhradného bývania pre ľudí zo zbúranej bytovky.

Panelák, ktorý sa na Luniku IX búra, však nie je jediný, ktorý má narušenú statiku. „Je reálny predpoklad, že v nasledujúcom období budú asanované aj ďalšie obytné bloky,“ upresnila viceprimátorka. Už dnes je teda jasné, že počet zbúraných bytoviek sa určite nezastaví len pri štyroch. Prvý bytový dom mesto zbúralo v roku 2008 na Hrebendovej 2 – 4, náklady vtedy predstavovali sumu vyše 281 tisíc eur.

